

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**з виконання та захисту дипломних робіт
для студентів факультету менеджменту
спеціальності 7.050206 “Менеджмент
зовнішньоекономічної діяльності”**

Харків 2003

Рекомендовано до друку кафедрою
менеджменту, протокол № 4 від
28.10.2002 р.

Схвалено науково-методичною
радою факультету менеджменту,
протокол № 2 від 31.10.2002 р.

Рецензент В.І. Шалько, канд. екон. наук, проф.

Навчальне видання

Укладачі

ЯЦУН Леонід Миколайович

ТКАЧОВА Світлана Сергіївна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**з виконання та захисту дипломних робіт
для студентів факультету менеджменту
спеціальності 7.050206 “Менеджмент
зовнішньоекономічної діяльності”**

Підписано до друку _____ 03р. формат 60x84 1/16. Папір офсет. Друк. офсет.
Обл.-вид. арк. – 2,7. Ум. друк. арк. – 3,0
Тираж 50 прим. Зам. № _____

Харківський державний університет харчування та торгівлі
61051, Харків – 51, вул. Клочківська, 333

ДОД ХДУХТ. Харків – 51, вул. Клочківська, 333

ЗМІСТ

Вступ		4
I Цілі та завдання дипломної роботи		4
II Загальні положення		5
III Організація виконання дипломної роботи		7
IV Зміст та обсяги дипломної роботи		8
V Вимоги до оформлення дипломних робіт		13
VI Рецензування та захист дипломної роботи		16
Додаток 1	Тематика дипломних робіт зі спеціальності 7.050206 "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності"	20
Додаток 2	Зразок листа-замовлення від організації на виконання дипломної роботи	25
Додаток 3	Зразок листа-клопотання до керівництва підприємства на виконання дипломної роботи	26
Додаток 4	Бланк завдання на дипломну роботу	27
Додаток 5	Структура дипломної роботи. Орієнтовний план дипломної роботи	29
Додаток 6	Зразок оформлення відгуку наукового керівника на дипломну роботу	31
Додаток 7	Зразок оформлення висновку кафедри про дипломну роботу	32
Додаток 8	Зразок оформлення відгуку на дипломну роботу керівника організації – об'єкта дослідження	33
Додаток 9	Приклади оформлення списку використаної літератури	34
Додаток 10	Титульна сторінка ілюстративних додатків до дипломної роботи	35
Додаток 11	Титульна сторінка дипломної роботи	36
Додаток 12	Приклад побудови таблиці	37
Додаток 13	Критерії оцінювання дипломних робіт конкурсною комісією	38

ВСТУП

Підготовка спеціалістів за спеціальністю 7.050206 "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" у Харківському державному університеті харчування та торгівлі базується на Законі України "Про освіту", Положенні про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), що затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 20.01.98 №65.

Методичні вказівки розроблені відповідно до вимог Галузових стандартів вищої освіти зі спеціальності 7.050206 "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" для надання допомоги студентам у виконанні дипломних робіт.

Завданням цих методичних рекомендацій є викладення основних положень та вимог щодо змісту дипломної роботи, її оформлення, організаційних сторін виконання, підготовки до захисту, порядку захисту й оцінювання.

I ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Одним із загальнодержавних методів комплексної діагностики рівня знань, умінь та навичок випускників, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою спеціаліста з фаху "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності", є дипломна робота.

Метою виконання дипломної роботи є систематизація, закріплення та розширення теоретичних знань випускників, глибоке осмислення професійних проблем; практичне застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань щодо вдосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств.

У процесі виконання дипломної роботи студент, відповідно до кваліфікаційних вимог, повинен виявити:

- знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання управління зовнішньоекономічною діяльністю;
- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;
- вміння розробляти висновки і конкретні пропозиції щодо вдосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю на реальному досліджуваному об'єкті;
- навички самостійної діяльності в області управління різними аспектами зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Дипломна робота повинна мати логічний, доказовий, аргументований характер і відповідати таким вимогам:

- містити всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- повинна виконуватися на матеріалах конкретної організації, підприємства;
- містити елементи самостійного дослідження, розрахунки, виконані на ЕОМ;

- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності на досліджуваному об'єкті;
- мати практичну значущість, що підтверджується можливістю впровадження розроблених пропозицій та рекомендацій в практичну діяльність об'єктів дослідження;
- може виконуватися в формі реального проекту відповідно до замовлень підприємств та організацій;
- бути оформленою відповідно до вимог державного стандарту ДСТУ 3008-95;
- бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Дипломна робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження проблеми на реальному підприємстві, обґрунтованих пропозицій, а також не має відгуку з об'єкта дослідження, до захисту не допускається.

II ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дипломна робота виконується на основі поглибленого вивчення чинного законодавства України з питань зовнішньоекономічної діяльності, спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з проблеми, яка вивчається.

Основні етапи виконання дипломної роботи:

1. Вибір теми та об'єкта дослідження, затвердження теми;
2. Розробка завдання на дипломну роботу, складання календарного плану її виконання;
3. Опрацювання літературних джерел і складання плану дипломної роботи;
4. Збирання фактичного матеріалу під час переддипломної практики на об'єкті дослідження;
5. Обробка фактичного матеріалу із застосуванням ПЕОМ;
6. Розробка пропозицій щодо вдосконалення різних аспектів зовнішньоекономічної діяльності на досліджуваному об'єкті;
7. Написання першого варіанту тексту роботи, подання його на ознайомлення науковому керівникові;
8. Усунення недоліків; написання остаточного варіанту тексту; оформлення дипломної роботи;
9. Подання завершеної дипломної роботи на рецензування науковому керівникові;
10. Подання роботи на кафедру менеджменту для внутрішнього рецензування;
11. Подання роботи на ознайомлення керівництву об'єкта дослідження, отримання відгуку;
12. Захист дипломної роботи у ДЕК.

До виконання дипломної роботи допускаються студенти, які успішно склали зимову заліково-екзаменаційну сесію, завершили переддипломну практику та захистили звіт з неї.

Тематику дипломних робіт розроблено кафедрою менеджменту згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціаліста за спеціальністю 7.050206 "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності", відповідно до затверджених програм вивчених дисциплін, враховуючи наукові дослідження кафедри, актуальні галузеві проблеми, які потребують аналізу та вирішення. (Тематику дипломних робіт наведено у додатку 1).

Кожному студенту рішенням кафедри менеджменту затверджується тема дипломної роботи. Студенту надається право самостійно обрати тему дипломної роботи згідно з тематикою, що затверджена кафедрою. Крім того, дипломні роботи можуть виконуватися за тематикою, яку замовлятимуть державні установи, підприємства та підприємницькі структури, що уклали з університетом контракти на навчання студентів або договори про співпрацю та співробітництво (Зразок листа-замовлення від організації наведено у додатку 2). Дипломник, за погодженням із науковим керівником, може запропонувати свою тему дослідження за умов відповідного обґрунтування доцільності її розробки (відповідно до попередньої власної науково-дослідницької роботи, до майбутнього місця роботи, можливостей отримання необхідної інформації на об'єкті дослідження) (Зразок листа-клопотання до керівництва підприємства наведено у додатку 3).

Науковими керівниками призначаються викладачі та науковці кафедри менеджменту. Науковий керівник надає студенту науково-методичну допомогу у самостійній роботі над дипломною роботою: разом зі студентом розробляє завдання на дипломну роботу (за формою, що наведено в додатку 4), індивідуально консультує студента, допомагає йому скласти план дипломної роботи (додаток 5), індивідуальне завдання до переддипломної практики, контролює дотримання графіка виконання роботи, рецензує частини роботи і завершений рукопис, готує студента до захисту.

Дипломна робота за спеціальністю 7.050206 "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" носить комплексний характер. Виконуючи дипломну роботу кожен студент повинен вивчити поряд з управлінськими - економічні проблеми та проблеми інформаційного забезпечення процесу управління зовнішньоекономічною діяльністю. Консультування окремими розділами дипломної роботи здійснюють викладачі та науковці кафедри економіки підприємств харчування та торгівлі, кафедри інформаційних технологій ХДУХТ. З урахуванням теми та спрямування дипломної роботи можливе додаткове залучення консультантів з кафедр: маркетингу та комерційної діяльності, економічної теорії та зовнішньоекономічної діяльності, фінансів, аналізу господарської діяльності.

Дипломна робота повинна виконуватися на матеріалах конкретної організації, підприємства. *Об'єктом дослідження дипломної роботи мають бути:*

- торговельні підприємства, що здійснюють експортно-імпортні операції;

- підрозділи підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність;

- підприємства сфери гостинності (готельного та ресторанного господарства) та міжнародного туризму, що обслуговують іноземних громадян.

Це повинні бути підприємства будь-якої форми власності, які є юридичними особами і мають самостійну звітність. Діяльність цих підприємств повинна створювати можливість інформаційного забезпечення дослідження обраної проблеми.

ІІІ ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Термін написання дипломної роботи становить 12 тижнів.

Дипломна робота має виконуватися відповідно до затверджених календарного плану та завдання. На період виконання дипломних робіт на кафедрі менеджменту складається загальний графік консультацій наукових керівників та консультантів, згідно з яким забезпечується систематична робота студента над дипломною роботою.

Відповідно до календарних етапів студент має подавати роботу частинами на перегляд керівникові та консультантам, а у встановлений графіком кінцевий термін подати завершену дипломну роботу на рецензування науковому керівникові. В результаті рецензування складається відгук наукового керівника (за формою додатку 6); дипломна робота направляється на внутрішнє рецензування.

Кафедра менеджменту на підставі відгуку наукового керівника має прийняти рішення про допущення дипломної роботи до захисту, про що робить відповідний запис у висновку кафедри про виконану дипломну роботу (додаток 7).

Після розгляду дипломної роботи кафедрою менеджменту вона подається на ознайомлення та рецензування керівництву об'єкта дослідження (Зразок оформлення відгуку керівника підприємства подано у додатку 8).

Передбачено захист дипломної роботи іноземною мовою. Під час захисту дипломної роботи іноземною мовою (англійською, французькою, німецькою тощо) студентові необхідно не пізніше ніж за місяць до захисту подати в деканат факультету менеджменту заяву про залучення до захисту викладачів кафедри іноземних мов ХДУХТ.

Порушення студентом календарного плану виконання окремих розділів роботи або роботи в цілому фіксується науковим керівником, який інформує завідувача кафедри менеджменту. У разі значного порушення графіку виконання за рішенням кафедри менеджменту студент-дипломник може бути недопущений до захисту дипломної роботи.

IV ЗМІСТ ТА ОБСЯГИ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Обсяг та структура дипломної роботи

Обсяг основного тексту дипломної роботи повинен становити 5-6 умовних друкованих аркушів.

Зміст дипломної роботи визначається її темою і відображається у плані, розробленому студентом за допомогою наукового керівника. План дипломної роботи має бути складним і містити: **вступ, основні розділи роботи: теоретичний, аналітико-дослідницький, проектно-рекомендаційний; висновки; список літератури та додатки**. Кожен з основних розділів дипломної роботи має містити не менше ніж два параграфи. (Структуру та орієнтовний план дипломної роботи наведено у додатку 5).

Зміст дипломної роботи

Вступ

У вступі необхідно обґрунтувати вибір даної теми, її актуальність; вказати наукове та практичне значення; зазначити коло використаної літератури, чітко визначити мету, сформулювати завдання дослідження, відобразити теоретичну, методологічну і практичну базу роботи; показати ступінь її наукової новизни; визначити хронологічні межі дослідження.

У випадку, коли обрана проблема є достатньо розробленою у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, необхідно переконливо обґрунтувати доцільність її подальшої розробки. Якщо для вивчення обрана нова тема, то слід привести роз'яснення, чому саме вона заслуговує на увагу. Крім вказаних питань, в цій частині роботи слід подати коротку інформацію про об'єкт дослідження).

Представлення об'єкту дослідження необхідно починати фразою – **“Об'єктом дослідження дипломної роботи обрано ... (повна назва організації, підприємства)”**. Стисла характеристика об'єкту дослідження повинна містити такі складові: форма власності, організаційно-правова форма, галузева приналежність, наявність власної мережі підприємств; коли і ким заснований, місцезнаходження, матеріально-технічна база, основні економічні показники діяльності, чисельність працюючих, схема структури апарату управління з коментарем; мета та основні види діяльності підприємства; характеристика ринкової орієнтації та конкурентного середовища. Бажано основні результати діяльності організації за минулий рік навести у вигляді узагальнюючої таблиці.

Далі зазначаються методи та інформаційні джерела дослідження, що використовуються в роботі:

- **“У роботі використано ... методи дослідження”**.
- **“Інформаційною базою слугували вітчизняні та закордонні видання, матеріали преси та фактичні дані щодо діяльності ... (об'єкту дослідження)”**.

Обсяг вступу не має перевищувати 4-5 сторінок.

Теоретичний розділ

Теоретичне обґрунтування має визначити роль і місце досліджуваних явищ та процесів у діяльності підприємства. Теоретичний розділ розглядає загальні теоретичні підходи щодо досліджуваної проблеми з використанням різноманітних літературних джерел, можливе вивчення різних наукових підходів, використання опублікованих статистичних даних із посиланням на джерела.

Студент-дипломник самостійно або за допомогою наукового керівника відбирає літературні джерела згідно обраної теми дипломної роботи: законодавчі акти України, офіційні документи, книги, брошури, статті економічних напрямків; накопичує відомчі матеріали з теми. Бажано під час вивчення літературних джерел ознайомитися із зарубіжною літературою з досліджуваної проблеми, з трактуванням понять, термінів, показників діяльності підприємств, ознайомитися з поглядами та пропозиціями відомих науковців світу. Певну увагу необхідно звернути на вивчення матеріалів з теми, опублікованих у періодичній пресі. Для написання дипломної роботи слід використовувати статистичні матеріали ЦСУ України і його організацій, зокрема “Статистичний щорічник України”, “Україна в цифрах”, “Статистичний збірник “Роздрібна торгівля України”, статистичні дані, що публікуються в періодичній пресі.

Теоретичне обґрунтування має визначити роль і місце досліджуваних явищ та процесів в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємства, методичні підходи щодо планування, організації, контролю, оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Викладення теоретичного розділу не повинне зводитись до переписування різних інструктивних і відомчих матеріалів, літературних джерел, матеріалів Інтернету, а повинне містити самостійний погляд студента, його відношення до проблеми, стверджену власну позицію щодо обраних методів дослідження. Таким чином, чітко визначене теоретичне поле роботи дає змогу перейти в наступних главах до конкретних розрахунків, діагностування стану діяльності підприємства (об’єкту дослідження) під кутом зору обраного напрямку дослідження, формулювати відповідні висновки і пропозиції. На завершення цього розділу роботи необхідно зробити висновки, що дозволяють перейти до конкретного аналітичного дослідження в наступному розділі дипломної роботи.

Бажано ілюструвати текст графічними матеріалами – схемами, графіками, діаграмами тощо.

Обсяг першого розділу не має перевищувати 20...25 % загального обсягу дипломної роботи.

Аналітико-дослідницький розділ

Аналітико-дослідницький розділ, забезпечуючи логічну послідовність дослідження, має стати перехідним до наступного третього розділу і поєднати набуті теоретичні знання та вміння використовувати обрані методи і певний

методичний інструментарій. Назва розділу формулюється таким чином:

“Характеристика ... (предмету дослідження) на ... (об’єкті дослідження)”.

“Сучасний стан ... (предмету дослідження) на ... (об’єкті дослідження)”.

Аналітико-дослідницький розділ повинен містити такі складові: опис, характеристику сучасного стану досліджуваної проблеми на об’єкті дослідження, діагностування діяльності підприємства під кутом зору обраного напрямку дослідження, ґрунтовний аналіз із використанням накопиченого фактичного матеріалу та залученням усіх теоретичних знань, певного методичного інструментарію. Всі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися тлумаченнями та висновками, які дозволяють визначити сутність управлінських процесів, що спостерігаються в організації, їх особливості, тенденції, створити базу для виявлення невикористаних резервів. Якщо можливо, текст слід ілюструвати копіями дійсних документів (до додатків), які обов'язково супроводжувати стислим коментарем. (Орієнтовний зразок титульного аркушу до ілюстративних матеріалів наведено у додатку 10).

Для виконання другого розділу дипломної роботи студент має зібрати фактичні дані під час переддипломної практики. Письмове клопотання до керівника організації з проханням надати потрібні для виконання дипломної роботи матеріали студент отримує на кафедрі менеджменту (додаток 3).

Джерелом інформації є організаційні документи підприємства: Статут, штатний розклад, положення про відділи, посадові інструкції; планові та фактичні показники господарської діяльності, статистична та бухгалтерська звітність; торговельні угоди, експортно-імпорتنі контракти, протоколи про наміри міжнародного співробітництва тощо; розпорядчі документи: накази, розпорядження; результати спостережень, опитувань і обстежень та інших методів збирання первинної інформації, які використовує студент під час переддипломної практики. Особливу увагу під час збирання інформації необхідно звернути до документів підприємства (якщо вони розроблені), які визначають його стратегічний розвиток: загальна стратегія підприємства, функціональні стратегії (маркетингова, фінансова, інноваційна тощо), бізнес-плани тощо.

Важливе значення має правильне узагальнення накопиченого фактичного матеріалу, групування та обробка даних, на основі яких провадиться кваліфікований аналіз проблеми, яка є предметом дослідження дипломної роботи.

Аналітико-дослідницький розділ має включати також економічну та інформаційну складову. Виконання вказаних частин дипломної роботи регламентується окремими методичними вказівками, розробленими відповідними кафедрами для студентів спеціальності 7.050206 “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”. Виконання кожного параграфу роботи не повинне зводитись до проведення загальних досліджень з економіки, інформаційних технологій; дослідження повинно відображати тільки стан предмету дослідження. Аналітично-дослідницький розділ дипломної роботи не

повинен містити теоретичного матеріалу з проблеми, що вивчається.

З метою підтримки набутих навичок роботи на ПЕОМ і умінь з алгоритмізації та складання програм кожен дипломник в роботі повинен використати комп'ютер. Не можна обмежитись використанням стандартної програми для аналізу динаміки основних економічних та фінансових показників під час стислої характеристики об'єкта дослідження або використати тільки програму-редактор для друку та оформлення тексту та ілюстрацій. Потрібно використовувати адаптовані автором стандартні програми або розробку власної програми для спрощення трудомістких розрахунків у аналітичному та рекомендаційному розділах дипломної роботи.

Проведення певних напрямків дослідження повинно бути відображено у плані роботи, а саме в другому розділі. Виконання економічної частини роботи можна зазначити як, наприклад, **“Аналіз економічних аспектів ... (предмету дослідження) на ... (об'єкті дослідження)”**, **“Аналіз економічної ефективності ... (предмету дослідження)”** тощо. Використання ЕОМ слід обов'язково зазначити у назві відповідного пункту плану: **“...із застосуванням ЕОМ”**.

На завершення цього розділу роботи необхідно зробити висновки щодо кожного напрямку аналітичного дослідження. Висновки аналітично-дослідницького розділу дипломної роботи є підставою для розробки пропозицій щодо вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства у третьому розділі роботи.

Обсяг другого розділу повинен становити 30...35 % загального обсягу дипломної роботи.

Проектно-розрахунковий розділ

Завданням третього розділу дипломної роботи є розробка конкретних **рекомендацій, пропозицій** розвитку організації на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у теоретичному розділі, а також висновків проведеного у другому розділі комплексного дослідження. Назва розділу формулюється таким чином:

Удосконалення ... (предмету дослідження) на ... (об'єкті дослідження).

Шляхи вдосконалення ... (предмету дослідження) на ... (об'єкті дослідження).

Розробка стратегії ... (предмету дослідження) на ... (об'єкті дослідження).

У цьому розділі роботи надаються стратегічні напрямки розвитку, практичні рекомендації, детальні пропозиції щодо вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності організації відповідно до напрямку дослідження: кожна - з розгорнутим обґрунтуванням, у зв'язку і як наслідок висновків з аналізу, який проведено у другому розділі, відштовхуючись від виявлених відхилень, проблем та недоліків. Запропоновані удосконалення та інновації мають містити розрахунково-кількісне обґрунтування.

"Як свідчить аналіз, проведений у п.2.1 ..., у ... (об'єкті дослідження) існує такий істотний недолік, як ... Для успішного подальшого розвитку ... можна запропонувати ..." "З метою ... можна запровадити ..."

Пропозиції можуть бути найсміливіші з найсучаснішого досвіду відомих фірм світу (дипломник демонструє свою освіченість та менеджерський світогляд), але якщо ця пропозиція зараз нездійсненна для об'єкта дослідження, треба обов'язково це пояснити (відсутність коштів, недосконалість законодавства, непідготовленість кадрів, інфляція, політична та економічна нестабільність тощо), тобто студент повинен демонструвати реалізм мислення та знання проблем реального об'єкта. У розрахунках для обґрунтування пропозицій є необхідним використання ПЕОМ.

На завершення цього розділу роботи необхідно зробити висновки по кожній розробленій пропозиції. Висновки проектно-розрахункового розділу дипломної роботи є підставою для оцінки знань та умінь студента.

Обсяг третього розділу може становити до 30 % від загального обсягу дипломної роботи.

Висновки

Висновки та пропозиції, що наводяться в окремому розділі дипломної роботи, є стислим викладанням підсумків проведеного дослідження. Саме тут коротко наводяться найбільш важливі теоретичні положення, які містять формулювання розв'язаної проблеми, оцінка результатів дослідження з точки зору відповідності меті дипломної роботи та поставлених у вступі завдань, а також пропозиції щодо удосконалення досліджуваного напряму зовнішньоекономічної діяльності організації, які було детально обґрунтовано у розділі 3. У висновках не можуть з'явитися пропозиції, які не було розглянуто у розділі 3. Обсяг висновків і пропозицій не має перевищувати 3...5 сторінок.

Список літератури

Список літератури вимагає розміщення всіх використаних джерел інформації у такій послідовності:

- а) закони України (у хронологічній послідовності);
- б) укази Президента, постанови уряду (у хронологічній послідовності);
- в) директивні матеріали міністерств (у хронологічній послідовності);
- г) монографії, брошури, підручники (абетковий порядок);
- д) статті із журналів (абетковий порядок);
- є) інструктивні, нормативні та інші матеріали, що використовуються підприємством (абетковий порядок);
- ж) іншомовні джерела;
- з) інтернет-сайти.

Список літератури повинен містити від 40 і більше джерел (додаток 9). Посилання на них мають наводитись у вигляді порядкового номеру за списком джерел у квадратних дужках (наприклад, [19]).

Додатки

Додатки до дипломної роботи мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою, і розміщуються на останніх сторінках. Кожен із них пронумеровано (від центру), на кожен є посилання в тексті. Крім того, у додатки доцільно включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприйняття дипломної роботи:

- реальні документи підприємства;
- рекламні матеріали;
- проміжні математичні, економічні доведення, формули, розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- інструкції, методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на ЕОМ, що розроблені в процесі виконання дипломної роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру (додаток 12).

V ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНИХ РОБІТ

Дипломна робота оформляється відповідно до вимог ДСТУ 3008-95. “Документація, звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення”.

Основна частина

Матеріал дипломної роботи слід подавати у такій послідовності:

- титульний аркуш;
- бланк завдання;
- анотація;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список літератури;
- додатки.

Завершену і оформлену належним чином роботу обов'язково підписує автор на титульній сторінці.

Усі складові дипломної роботи потребують оформлення відповідним чином.

Мова дипломної роботи державна, стиль - науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність - логічна.

Робота має бути надрукована за допомогою комп'ютера на одній сторінці аркуша стандартного білого паперу формату А4 (210x297 мм) через 1,5 міжрядкових інтервали до 26 рядків на сторінці з мінімальною висотою шрифту 1,8 мм. Допускається розміщувати таблиці та інші ілюстративні матеріали на аркушах формату А3, коли це необхідно.

Текст дипломної роботи розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів берегів: з лівого боку - не менше ніж 20 мм, з правого - не менше ніж 10 мм, зверху - не менше ніж 20 мм, знизу - не менше ніж 20 мм.

Вписувати у друкований текст диплому окремі іншомовні слова, формули, умовні позначення можна чорнилом чи пастою тільки чорного кольору. При цьому щільність вписаного тексту має бути наближеною до щільності основного тексту.

Роздруковані на ЕОМ програмні документи мають відповідати формату А4, включатися до загальної нумерації сторінок диплому і розміщуватися, як правило, у додатках.

Титульна сторінка містить назву міністерства, до якого належить вищий навчальний заклад; назву вищого навчального закладу, в якому виконано дипломну роботу; назву кафедри, на якій виконано дипломну роботу; назву теми дипломної роботи та підприємства, за матеріалами якого виконано дипломну роботу; інформацію про курс, групу студента, що виконав дипломну роботу, шифр та найменування спеціальності, за якою випускається студент; підпис студента, його ініціали та прізвище; відомості про наукового керівника та консультантів дипломної роботи за таким порядком: посада, вчене звання, підпис, ініціали та прізвище; місто і рік виконання роботи (додаток 11).

Анотація дипломної роботи має дві складові: анотація, виконана державною мовою та її переклад однією з іноземних мов. Кожна складова містить прізвище, ім'я, по батькові автора; тему дипломної роботи з посиланням на об'єкт дослідження; структуру дипломної роботи; загальний обсяг роботи, кількість таблиць, рисунків, формул, що ілюструють та доповнюють текст роботи, кількість використаних літературних джерел.

В анотації розкривається зміст та основні результати дослідження теоретичного, аналітико-дослідницького, проектно-рекомендаційного розділів дипломної роботи; наводяться ключові терміни роботи.

Зміст містить найменування та номери початкових сторінок всіх розділів та підрозділів роботи.

Текст **основної частини** роботи поділяється на розділи та підрозділи згідно з планом, викладеним у завданні.

Заголовки структурних частин дипломної роботи - ЗМІСТ, ВСТУП, ГЛАВА або РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ - друкуються великими літерами по центру сторінки. Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапка в кінці заголовка не ставиться. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 2 інтервали. Кожну структурну частину дипломної роботи слід починати з нової сторінки.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою дипломної роботи є титульна сторінка, яка включається до загальної нумерації сторінок і на якій номер сторінки не ставиться. Бланк завдання має дві сторінки, тому він нумерується як сторінки 2, 3. Нумерація (без крапки після неї) проставляється у правому верхньому куті подальших сторінок.

ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ не нумерують як розділи. Номер розділу або глави ставиться після слів "РОЗДІЛ" або "ГЛАВА". Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу і порядковий номер підрозділу, між якими ставиться крапка: наприклад, "1.4" (четвертий підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Ілюстрації

Зміст ілюстрацій має доповнювати текст роботи, поглиблювати розкриття суті явища, наочно ілюструвати думки автора і тому в тексті на кожну з них повинно бути посилання з коментарем. Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми тощо) і таблиці слід подавати в роботі безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше або на наступній сторінці. Якщо вони містяться на окремих сторінках роботи, їх включають до загальної нумерації. Ілюстративні або табличні матеріали, розміри яких перевищують формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують після згадування в тексті або у додатках. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті.

Ілюстрації позначають словом "Рисунок" і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка: наприклад, "Рисунок 1.2" (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ілюстрацією.

Таблиці, формули, посилання

Таблиці нумерують послідовно (за винятком тих, що розміщені в додатках) у межах розділу. У лівому верхньому куті розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера, який складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою: наприклад, "Таблиця 2.3 - " (третя таблиця другого розділу), (додаток 12).

У таблицях слід обов'язково зазначати одиницю виміру. Якщо всі одиниці виміру є однакові для всіх показників таблиці, вони наводяться у заголовку. Одиниці виміру мають наводитися відповідно до стандартів. Числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Заголовки колонок таблиць починаються з великої літери (в називному відмінку однини).

Формули в дипломній роботі нумеруються в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставиться крапка. Номери формул пишуть біля правого берега сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Цифровий матеріал, як правило, подається у вигляді таблиці. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично тексту. Назву і слово "Таблиця" починають із великої літери. Назву не підкреслюють. Заголовки граф починаються з великих літер, підзаголовки - з малих, (якщо складають одне речення із заголовком) і з великих (якщо вони є самостійними). Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті

таким чином, щоб її можна було читати без повороту тексту або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Пояснення значень символів, числових коефіцієнтів у формулах треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони подані в формулі, і кожне - з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти в тексті вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менше ніж один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:).

Посилання в тексті дипломної роботи на джерела інформації слід зазначити порядковим номером посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: "... у працях [1-9]....".

Посилання на ілюстрації до дипломної роботи оформлюють порядковим номером ілюстрації: наприклад, "рис. 2.3"; на формули - порядковим номером формули: наприклад, "у формулі (3.1)". Посилання в тексті на таблиці пишуть скорочено: наприклад, "у табл. 1.2". У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вживати скорочене слово "дивись": наприклад, "див. табл. 1.2".

Джерела в списку літератури можна розміщувати: у порядку появи посилань у тексті, або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів чи заголовків, або у хронологічному порядку. Відомості про включені до списку джерела слід подавати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць (додаток 9), наприклад: "Бланк И.А. Управление прибылью:- СПб., НИКА-ЦЕНТР ЭЛЬГА, 1998.-543 с."

Додатки

Додатки оформлюються як продовження дипломної роботи і розміщуються в порядку появи посилань у тексті дипломної роботи. Додаток повинен мати номер, заголовок, написаний або надрукований малими літерами з першої великої літери по центру тексту сторінки. Наприклад,

Додаток 1

Методика розрахунку ефективності проекту

VI РЕЦЕНЗУВАННЯ І ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

На виконану дипломну роботу науковий керівник готує відгук, в якому дає оцінку якості виконання самої роботи і праці дипломника над нею та робить висновок щодо можливості допуску дипломної роботи до захисту в ДЕК (додаток 6).

Дипломна робота, підписана студентом, консультантами та науковим керівником, за наявності письмового відгуку наукового керівника, подається на кафедру менеджменту для проведення внутрішнього рецензування. Під час внутрішнього рецензування здійснюється перевірка правильності та повноти оформлення дипломної роботи. Головною метою внутрішнього рецензування є

рекомендація кафедри до захисту дипломної роботи в ДЕК (зразок оформлення висновку кафедри про дипломну роботу наведено у додатку 7).

Після проведення внутрішнього рецензування студент-дипломник повинен надати роботу для ознайомлення та рецензування керівнику організації, яка була об'єктом дослідження. За результатами рецензування оформлюється відгук, який має свідчити про достовірність наведеної в роботі інформації, правдивість фактичних даних. У ньому повинні бути підтверджені актуальність теми для підприємства, самостійність роботи автора дослідження, практична значущість аналітичного розділу та можливості й перспективи впровадження запропонованих рекомендацій. (Зразок оформлення відгуку керівника організації на дипломну роботу наведено у додатку 8).

Захист дипломної роботи відбувається на відкритому засіданні Державної екзаменаційної комісії. Персональний склад комісії затверджується ректором ХДУХТ, голова комісії та графік роботи затверджуються Міністерством освіти і науки України.

На засідання ДЕКУ до початку захисту подаються такі документи:

- витяг про затвердження персонального складу комісії;
- список студентів екзаменаційної групи, які допущені до захисту дипломних робіт за підписом декана факультету;
- довідка від деканату про виконання студентами навчального плану та про одержані оцінки з теоретичних дисциплін, переддипломної практики ;
- дипломна робота студента;
- лист-замовлення на виконання дипломної роботи;
- письмовий відгук керівника дипломної роботи;
- лист-відгук організації, яка була об'єктом дипломної роботи;
- інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної дипломної роботи (довідки про впровадження пропозицій студента у практичну діяльність підприємства).

Під час підготовки до захисту студент має погодити зі своїм науковим керівником складену ним стислу доповідь і підготовлені наочні матеріали (4-6 сторінок з найважливішими ілюстративними матеріалами: плакати, дискети, слайди, фотографії, макети, рекламні проспекти тощо). Обсяг тексту доповіді має відповідати 10-12 хвилинам виступу, містити основні результати аналізу матеріалів підприємства і творчих розробок щодо визначених шляхів удосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю, пропозицій і рекомендацій, які впливають із проведеного дослідження.

Перед захистом студент має можливість ознайомитися з рецензією, особливу увагу необхідно звернути на висловлені рецензентом зауваження, щоб підготувати аргументовані відповіді на зауваження.

Наочні матеріали мають послідовно ілюструвати доповідь студента і забезпечувати повноту висвітлення всіх положень, які підлягають захисту.

Процедура захисту протоколюється секретарем комісії.

Студент стисло доповідає комісії сутність проведеного дослідження, дає оцінку отриманим результатам, ілюструючи доповідь наочними матеріалами.

Після доповіді студента голова ДЕК зачитує рецензію на дипломну роботу, а студент відповідає на всі зауваження рецензента.

Під час захисту дипломної роботи члени ДЕК, присутні на захисті викладачі, фахівці можуть ставити студентові запитання щодо змісту дипломної роботи. Відповіді студента мають бути конкретними, аргументованими і короткими.

Після відповіді студента на запитання оголошується відгук наукового керівника дипломної роботи.

За результатами захисту дипломної роботи ДЕК приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи та про присвоєння відповідної кваліфікації з видачею йому диплома державного зразка.

Критерії оцінки дипломної роботи повинні враховувати наступні положення. Реальною вважається дипломна робота, виконана на замовлення конкретної підприємства на актуальну тему за фактичними матеріалами замовника. Робота повинна мати: елементи наукового дослідження; конкретні висновки та пропозиції практичного характеру, які можуть бути впроваджені в практичну діяльність, що підтверджується відгуком замовника; економічні розрахунки щодо ефективності пропозицій.

За результатами захисту дипломної роботи виставляється оцінка:

“Відмінно” – реальна робота виконана на актуальну тему, в ній: наведений критичний аналіз проблеми, що досліджується; надані власні дослідження стану проблеми на підприємстві (підприємствах); зазначені отримані науково-обґрунтовані результати дослідження; проведено розрахунки соціальної та економічної ефективності наукових та практичних розробок. Робота виконана із застосуванням комп’ютерної техніки для розрахунків або створено власні програмні продукти. Випускник під час захисту демонструє глибокі знання та вміння застосовувати теоретичні положення для практичного вирішення актуальних питань, вміє відстоювати запропоновані науково-теоретичні та практичні завдання. Захист супроводжується комп’ютерною презентацією, наочними матеріалами, які розкривають сутність роботи.

“Добре” – дипломна робота та її захист відповідає ознакам оцінки “відмінно”. Виявлено широкий професіональний кругозір, уміння логічно мислити, проте у відповідях допускаються неточності, які не змінюють суть питання.

“Задовільно” – дипломна робота та її захист головним чином відповідають тим вимогам, які пред’являються щодо знання основного фактичного матеріалу, що становить базу кваліфікації. Однак у відповідях недостатньо точно формулюються причинно-наслідкові зв’язки між явищами та процесами, оперування фактами відбувається на рівні запам’ятовування. Робота не має підтвердження щодо реальності. Візуальне супроводження роботи недостатнє.

“Незадовільно” – дипломна робота та її захист не відповідають вимогам, що пред’являються, випускник не знає більшої частини фактичного матеріалу, що складає теоретичну базу професії, не вміє встановлювати причинно-наслідкових зв’язків між явищами та процесами, завчив матеріал без його усвідомлення.

Студент, який отримав на захисті дипломної роботи незадовільну оцінку, має бути відрахованим з університету і в цьому випадку йому видається академічна довідка встановленого зразка. Він має право бути повторно допущеним до захисту дипломної роботи протягом наступних трьох років тільки за умовами укладення контракту з університетом. Повторно дипломна робота виконується за наявності заяви студента про допуск до захисту, дозволу ректора і рішення випускової кафедри про затвердження теми та об'єкта дослідження, призначення наукового керівника. За вимогами кафедри теми дипломної роботи може бути змінено або у межах теми матеріали роботи можуть бути суттєво оновлені і доповнені. Якщо захист дипломної роботи не відбувся з поважних причин (про що студент має подати відповідні документи у ДЕК), то ректор університету може подовжити термін його навчання до наступного терміну роботи ДЕК із захисту дипломних робіт, але не більше ніж на один рік. Незалежно від причин повторний захист дипломних робіт у той самий рік категорично забороняється.

На всіх засіданнях ДЕК складається протокол, в який вносяться відповідні оцінки за захист, записуються запитання членів ДЕК і присутніх на захисті, особисті думки членів ДЕК, оцінюється набутий освітньо-кваліфікаційний рівень, а також відомості про державний документ про освіту, що видається випускникові університету.

Державна екзаменаційна комісія по завершенні роботи проводить конкурс дипломних робіт. Критерії оцінювання дипломних робіт наведено у додатку 13. Результати конкурсу оформлюються протоколом. Кращі роботи рекомендуються до участі у конкурсах дипломних робіт студентів вищих закладів освіти, які проводяться Науково-методичними комісіями з торгівлі та менеджменту Міністерства освіти і науки України.

Державна екзаменаційна комісія за результатами роботи складає звіт, в якому відображає основні кількісні показники щодо рівня і якості успішності по проведених іспитах і захистах, характеристику виконаних дипломних робіт щодо впровадження конкретних пропозицій у практику діючих підприємств, застосування сучасних інформаційних і комп'ютерних технологій в аналітичних дослідженнях тощо. Звіт ДЕК обговорюється та затверджується на засіданні Вченої ради університету.

Захищені дипломні роботи випускова кафедра здає в архів університету не пізніше ніж через 3 дні після завершення роботи ДЕК, де вони зберігаються протягом 5 років.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Тематика дипломних робіт зі спеціальності 7. 050206

"Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності"

1. Аналіз та основні напрямки підвищення конкурентоспроможності підприємства під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
2. Організація та техніка здійснення експортно-імпортних операцій підприємства.
3. Організація зовнішньоекономічної діяльності торговельно-посередницького підприємства.
4. Розробка стратегії здійснення експортно-імпортних операцій підприємства.
5. Удосконалення механізму експортно-імпортних операцій торговельного підприємства з країнами СНД.
6. Організація збутової політики спільних підприємств.
7. Удосконалення експортної політики підприємства.
8. Лізингові операції підприємства для функціонування на зовнішньому ринку та шляхи їх удосконалення.
9. Механізм валютного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства в умовах перехідної економіки.
10. Управління ризиками під час здійснення підприємством експортно-імпортних операцій.
11. Управління ефективністю зовнішньоторговельних угод на підприємстві.
12. Управління валютно-фінансовими відносинами підприємств із закордонними партнерами.
13. Управління валютними ризиками на підприємстві під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
14. Управління підрозділом зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
15. Управління прибутком підприємства під час здійснення експортно-імпортних операцій.
16. Управління товарними запасами підприємства під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
17. Управління господарськими ризиками та запобігання банкрутства на підприємстві – суб'єкті зовнішньоекономічної діяльності.
18. Розробка цінової політики підприємства в системі міжнародного менеджменту.
19. Організаційно-економічна структура спільних підприємств та шляхи її оптимізації.
20. Аналіз фінансування зовнішньоторговельних угод підприємства.
21. Удосконалення механізму ціноутворення під час здійснення підприємством зовнішньоекономічної діяльності.
22. Оцінка фінансових результатів експортно-імпортної діяльності підприємства на зовнішньому ринку.

23. Оцінка інвестиційного клімату підприємства під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
24. Оптимізація джерел та умов залучення валютних ресурсів при кредитуванні зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
25. Валютні фонди підприємства та удосконалення механізму їх формування і використання.
26. Валютне-кредитне забезпечення підприємства під час здійснення експортно-імпортних операцій.
27. Шляхи підвищення ефективності експортно-імпортних операцій підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.
28. Ефективність зовнішньоторговельних операцій і вплив на загальну рентабельність підприємства.
29. Формування і розподіл прибутку підприємства з іноземними інвестиціями.
30. Оцінка ефективності використання валютних інвестицій у спільному підприємстві.
31. Формування асортиментної політики та її вплив на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
32. Вплив митного законодавства на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств торгівлі.
33. Організаційно-правове забезпечення здійснення зовнішньоекономічних операцій на підприємстві.
34. Ефективність використання Internet-технологій в менеджменті підприємств готельного господарства.
35. Функція контролю в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю торговельного підприємства.
36. Підвищення ефективності комунікацій в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.
37. Розвиток інформаційного забезпечення процесу управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємстві (об'єднанні) в сучасних умовах.
38. Впровадження автоматизованих інформаційних систем в управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.
39. Організація автоматизованого робочого місця менеджера зовнішньоекономічної діяльності торговельного підприємства.
40. Розвиток технології управління зовнішньоекономічною діяльністю у торговельному підприємстві.
41. Підвищення ефективності управлінських рішень підприємства в менеджменті зовнішньоекономічної діяльності.
42. Підвищення ефективності використання сучасних моделей і методів прийняття управлінських рішень у менеджменті зовнішньоекономічної діяльності.
43. Аналіз системи методів управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства та її вдосконалення на сучасному етапі.
44. Організаційно-розпорядчі методи у практиці управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства та підвищення їх ефективності.

45. Управління організаційною культурою підприємства під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
46. Діагностика системи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства в сучасних умовах.
47. Управління внутрішнім середовищем підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.
48. Діагностика впливу зовнішнього середовища підприємства на здійснення експортно-імпортних операцій.
49. Соціальна відповідальність та етика у менеджменті зовнішньоекономічної діяльності та її вплив на стратегічний розвиток підприємства.
50. Удосконалення соціально-психологічних методів управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.
51. Шляхи удосконалення організаційно-розпорядчих методів управління зовнішньоекономічною діяльністю торговельного підприємства.
52. Формування кадрової політики підприємства для підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності.
53. Удосконалення наукової організації управлінської праці на торговельному підприємстві – суб'єкті зовнішньоекономічної діяльності.
54. Організація роботи відділу зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
55. Організація та підвищення ефективності праці керівника торговельного підприємства – суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності.
56. Удосконалення правової та організаційної регламентації в управлінні персоналом підприємства.
57. Ефективність системи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.
58. Економічні методи менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та механізм їх застосування на торговельному підприємстві.
59. Впровадження управлінського консультування в умовах становлення ринкових відносин.
60. Управління конкурентоспроможністю підприємства.
61. Контроль та регулювання зовнішньоекономічної діяльності торговельного підприємства у кризовій ситуації.
62. Управління ризикозахищеністю організації в умовах нових економічних відносин.
63. Шляхи підвищення конкурентоспроможності торговельного підприємства в сучасних умовах.
64. Удосконалення напрямків операційного менеджменту на підприємстві (торгівлі, готельного, ресторанного бізнесу, туризму).
65. Розробка стратегії інноваційних рішень підприємства на зовнішньому ринку.
66. Управління процесом організаційних змін підприємства у кризовій ситуації.
67. Стратегія інноваційного менеджменту підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.
68. Мотивація розвитку підприємництва та нововведень на міжнародному ринку товарів та послуг.

69. Удосконалення організаційно-адміністративного механізму управління інноваційною діяльністю підприємства.
70. Прогнозування інноваційного розвитку підприємства на ринку товарів та послуг.
71. Стратегічне управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.
72. Стратегічне управління та конкурентоспроможність підприємства.
73. Організація стратегічного планування зовнішньоекономічною діяльністю на торговельному підприємстві.
74. Проблеми та особливості використання інструментарію стратегічного управління у торговельному підприємстві.
75. Розробка шляхів оптимізації стратегічних рішень у торговельному підприємстві.
76. Механізм прийняття стратегічних рішень на підприємстві в умовах мінливого зовнішнього оточення.
77. Управління конкурентоспроможністю стратегічного потенціалу підприємства.
78. Діагностика потенціалу підприємства в системі стратегічного управління.
79. Конкурентний аналіз в системі стратегічного управління підприємством.
80. Удосконалення корпоративної культури в системі стратегічного управління підприємством.
81. Шляхи удосконалення стратегічного контролю в системі управління підприємством.
82. Аналіз основних видів контрактів підприємства із закордонними партнерами.
83. Методи вибору оптимальної стратегії діяльності підприємства на зовнішньому ринку.
84. Аналіз ділового партнерства підприємства на зовнішніх ринках з урахуванням національно-культурних традицій.
85. Розробка заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності підприємства на зовнішньому ринку.
86. Аналіз митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України під час укладання зовнішньоекономічних угод (на прикладі підприємства).
87. Дослідження ефективності функціонування підприємства на зовнішньому ринку.
88. Дослідження структури експорту та імпорту підприємства як фактору ефективності зовнішньоекономічних зв'язків.
89. Конкурентоспроможність та ефективність діяльності підприємства у міжнародному бізнесі.
90. Управління життєвим циклом організації, орієнтованої на зовнішньоекономічну діяльність в умовах України.
91. Управління ризиками під час прийняття міжнародних бізнесових рішень.
92. Управління ціновою політикою підприємства на зовнішньому ринку.
93. Управління збутовою політикою підприємства на зовнішньому ринку.
94. Аналіз організаційної структури управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

95. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства під час виходу на зовнішній ринок.
96. Управління маркетинговою діяльністю підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.
97. Оцінка фінансового стану підприємства під час прийняття управлінських рішень в менеджменті зовнішньоекономічної діяльності.
98. Соціокультурні і поведінкові фактори та їх вплив на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
99. Основні напрямки комп'ютеризації та інформатизації зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
100. Аналіз ефективності використання та основні напрямки удосконалення нових інформаційних технологій в менеджменті зовнішньоекономічної діяльності.
101. Організаційно-правові форми впровадження електронної комерції в діяльність підприємств на зовнішніх ринках.
102. Удосконалення інформаційного забезпечення процесу управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємстві.
103. Управління постачанням і збутом та удосконалення договірної роботи на підприємстві (торгівлі, готельного, ресторанного господарства, туризму).
104. Проблеми вибору іноземного партнера для організації спільного бізнесу в сфері послуг і комерційній сфері.
105. Управління витратами в зовнішньоекономічній діяльності торговельних підприємств.
106. Управління доходами в зовнішньоекономічній діяльності торговельних підприємств.
107. Форми та види зовнішньоекономічної діяльності торговельних підприємств України з фірмами (СНД, Європи, Азії, світу).

Додаток 2

Зразок листа-замовлення від організації на виконання дипломної роботи

На бланку організації

Зав. кафедри менеджменту
Харківського державного
університету харчування та торгівлі

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Адміністрація _____
(повна назва організації)

просить Вас доручити студенту університету _____

(ПІБ студента)

що навчається за спеціальністю 7.050206 "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності", виконання дипломної роботи на тему: _____

Організація забезпечить студента необхідною інформацією щодо діяльності підприємства в межах теми дослідження.

Керівник організації (посада)

підпис

ініціали, прізвище

Додаток 3

***Зразок листа-клопотання до керівництва підприємства
на виконання дипломної роботи***

Кутовий штамп університету

Керівнику підприємства (організації)

(посада, прізвище, ім'я, по батькові,
повна назва підприємства)

Кафедра менеджменту Харківського державного університету харчування та торгівлі звертається до Вас з клопотанням про надання можливості студенту факультету менеджменту, що навчається за спеціальністю 7.050206 "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності", _____
(ПІБ студента)
виконувати дипломну роботу на тему: _____
на інформаційній основі Вашого підприємства.

Просимо забезпечити студента необхідною інформацією щодо діяльності підприємства в межах теми дослідження.

Зав. кафедри менеджменту

підпис

ініціали, прізвище

Міністерство освіти і науки України
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Факультет _____ Кафедра _____

Спеціальність _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

“ _____ ” _____ 20 ____ р.

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу студенту

(прізвище, ім'я та по батькові)

1. Тема роботи _____

затверджена наказом по університету від “ _____ ” _____ 200 ____ р.

2. Термін здачі студентом закінченої роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти по роботі із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

Керівник _____
(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____
(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Найменування етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка

Студент _____
(підпис) _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

Керівник роботи _____
(підпис) _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

Додаток 5

СТРУКТУРА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Вступ

1 Теоретичний розділ

- 1.1 Сутність основних понять, категорій предмету дослідження.
- 1.2 Класифікаційні характеристики та порівняння методичних підходів щодо вивчення предмету дослідження.
- 1.3 Сучасні тенденції розвитку предмету дослідження. / Особливості розвитку предмету дослідження в конкретній галузі економіки.

2 Аналітико-дослідницький розділ

- 2.1 Організаційно-управлінська характеристика предмету дослідження на об'єкті дослідження.
- 2.2 Вивчення інформаційного забезпечення та діагностування діяльності підприємства під кутом зору обраного напрямку дослідження.
- 2.3 Аналіз стану та тенденцій предмету дослідження на об'єкті дослідження.

3 Проектно-рекомендаційний розділ

- 3.1 Розробка підходів (напрямів) щодо удосконалення предмету дослідження на об'єкті дослідження.
- 3.2 Обґрунтування пропозицій щодо удосконалення окремих напрямків розвитку предмету дослідження.
- 3.3 Соціальна та економічна ефективність практичних розробок.

Висновки та пропозиції

Список використаної літератури

Додатки

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Тема: Аналіз та основні напрямки підвищення конкурентоспроможності підприємства під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності

Вступ

Розділ 1 Підвищення конкурентоспроможності підприємства як основна мета стратегічного управління.

- 1.1 Сутність основних понять конкурентоспроможності підприємства.
- 1.2 Характеристика методів визначення конкурентоспроможності підприємств.
- 1.3 Дослідження впливу галузових особливостей, які впливають на конкурентоспроможність підприємств сфери гостинності.

Розділ 2 Аналіз конкурентоспроможності підприємства під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

- 2.1 Визначення конкурентного статусу підприємства.
- 2.2 Дослідження економічної стратегії підприємства та аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
- 2.3 Визначення конкурентоспроможності підприємства методом конкурентних переваг.

Розділ 3 Розробка шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємства.

- 3.1 Використання методичних підходів щодо визначення конкурентоспроможності підприємств сфери гостинності під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
- 3.2 Обґрунтування пропозицій щодо удосконалення економічної стратегії підприємства.
- 3.3 Впровадження та застосування нових інформаційних технологій управління.
- 3.4 Соціальна та економічна ефективність наукових та практичних розробок.

Висновки та пропозиції

Список використаної літератури

Додатки

Додаток 6

Зразок оформлення відгуку наукового керівника на дипломну роботу

Міністерство освіти і науки України
Харківський державний університет
харчування та торгівлі
ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
“ _____ ” _____ 200_ № _____
м. Харків

Державній екзаменаційній комісії № _____ із
захисту дипломних робіт зі спеціальності
7.050206 "Менеджмент зовнішньоекономічної
діяльності"

На дипломну роботу студента

спеціальності 7.050206 "Менеджмент зовніш-
ньоекономічної діяльності"

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

*Назва теми дипломної роботи та
підприємства, за матеріалами якого виконано
роботу*

У відгуку повинні відбиватись:

- оцінка якості виконання дипломної роботи;
- оцінка праці студента над дипломною роботою;
- наукові, методичні та практичні результати дипломної роботи;
- висновок щодо можливості допуску дипломної роботи до захисту в

ДЕК.

Посада наукового керівника,
вчене звання

підпис

ініціали, прізвище

Додаток 7

Зразок оформлення висновку кафедри про дипломну роботу

Дипломну роботу студента _____
(прізвище, ініціали)
на тему: _____ переглянуто.

Під час перевірки дипломної роботи встановлено такі недоліки: _____

Після виправлення вказаних зауважень дипломна робота допускається до захисту в Державній екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри менеджменту _____ ініціали, прізвище
(підпис)

Рецензент кафедри _____ ініціали, прізвище
(підпис)

Додаток 8

Зразок оформлення відгуку на дипломну роботу керівника організації - об'єкта дослідження

Міністерство освіти і науки України
Харківський державний університет
харчування та торгівлі

ВІДГУК

“ _____ ” _____ 200_ № _____
м. Харків

Державній екзаменаційній комісії № _____ із
захисту дипломних робіт зі спеціальності
7.050206 "Менеджмент зовнішньоекономічної
діяльності"

На дипломну роботу студента

спеціальності 7.050206 "Менеджмент зовніш-
ньоекономічної діяльності"

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

*Назва теми дипломної роботи та
підприємства, за матеріалами якого виконано
роботу*

У відгуку керівника організації - об'єкта дослідження повинні
відбиватись:

- актуальність теми дослідження для підприємства;
- практична цінність аналітичного розділу та висновків;
- можливість та перспективи впровадження запропонованих
рекомендацій, їх ефективність;
- відповідність вимогам, які висуваються до написання дипломних
робіт, достовірність наведеної в роботі інформації, самостійність роботи автора
дослідження;
- загальна оцінка.

* Відгук повинен бути оформлений на бланку підприємства

Назва посади

підпис

ініціали, прізвище

печатка

Додаток 9

Приклади оформлення списку використаної літератури

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Монографії (один, два або три автори)	Бланк И.А. Управление прибылью: -СПб.: Ника-Центр Эльга, 1998.-543с.
Чотири автори	Финансовое управление компаний / Смит Дж.В., Кузнецова Е.В., Курочкин С.К., Уолперс К.Дж.; Под ред. Е.В. Кузнецовой. -М.: Фонд "Правовая культура", 1995. - 383 с.
П'ять і більше авторів	Финансы предприятий: Тексты лекций / Л.Д.Буряк, Г.Г. Нам, А.Н. Павликовский й др.; Под ред. А.Н. Поддерегина. - К.: Междунар. ун-т финансов, 1998. - 256 с.
Колективний автор	Діяльність підприємств, які змінили форму власності у 1998 році: Стат. зб. - К.: Держ. ком. статистики України, 1999. - 100 с.
Багатотомні видання	Бланк И.А. Основы финансового менеджмента: В 2-х т. Т 2. - К.: Ника-Центр Эльга, 1999.
Перекладні видання	Блех Ю., Гетце У. Инвестиционные расчеты: Пер. с нем. - Калининград: Янтар, сказ, 1997. - 438 с.
Збірники наукових праць	Маркетинг: теорія та практика: Зб.наук.пр. - К., КДТЕУ, 1996. - 244с.
Депоновані наукові праці	Обзор аналитических методов расчета и оптимизации мультиресурсных систем обслуживания /А.З. Мешков, С.Н. Константинов; Науч.-произв. корпорации "Киев. ин-т автоматизации". - К., 1996. - 44 с. - Рус.-Деп. в ГНТБ Украины 11.11.96, № 2210-Ук 96. Аннот. в журн, "Автоматизация производственных процессов". - 1996. - № 2.
Складова частина книги	Фатхутдинов Р.А. Разработка стратегического управленческого решения // Стратег. менеджмент. - М: ЗАО "Бизнес-школа": "Интел-синтез", 1998. - С. 65-113.
Складова частина Журналу (стаття)	Панасюк Б. Концептуальні основи економічного прогнозування і планування // Економіка України. - 1996. - № 5. - С. 7-17.
Складова частина Web-сторінки, сайту	Афанасьев А. Методы управления документооборотом в организации. - 2000 // web: http://www.citforum.ru/ofis/104.shtml

Додаток 10

***Титульна сторінка ілюстративних додатків
до дипломної роботи***

Міністерство освіти і науки України

**ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ**

Кафедра менеджменту

**ІЛЮСТРАТИВНІ ДОДАТКИ
ДО ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

***Назва теми дипломної роботи та підприємства,
за матеріалами якого виконано роботу***

**студента V курсу групи МВ- __
спеціальності 7.050206
“Менеджмент зовнішньо-
економічної діяльності”**

Ініціали, прізвище

**Науковий керівник:
посада,
вчене звання**

Ініціали, прізвище

Харків 200_

Додаток 11

Титульна сторінка дипломної роботи

Міністерство освіти і науки України

**ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ**

Кафедра менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

***Назва теми дипломної роботи та підприємства,
за матеріалами якого виконано роботу***

**студента V курсу, групи МВ - _____,
спеціальності 7.050206
"Менеджмент зовнішньоекономічної
діяльності"**

Ініціали, прізвище

підпис студента

**Науковий керівник:
посада,
вчене звання**

Ініціали, прізвище

підпис керівника

**Консультант:
посада,
вчене звання**

Ініціали, прізвище

підпис консультанта

Додаток 12

Приклад побудови таблиці

Таблиця (номер) - Назва таблиці _____

Шапка

Рядки

Заголовки
граф

Підзаголов-
ки граф

Боковик
(заголовки
рядків)

Графи
(колонки)

Додаток 13

Критерії оцінювання дипломних робіт конкурсною комісією

1. Оформлення дипломної роботи відповідно до вимог стандарту	до 5 балів
2. Актуальність теми (новизна, відповідність теми проблемам напрямку підготовки і спеціальності, відповідність плану і змісту роботи її темі)	до 10 балів
3. Ступінь науковості (логічно-структурна побудова роботи, рівень самостійності теоретичного дослідження і глибина практичного аналізу проблеми у межах конкретного підприємства, ступінь застосування сучасних методів дослідження)	до 25 балів
4. Використання ЕОМ та інформаційних технологій: у тому числі:	до 25 балів
4.1. Використання стандартних програмних продуктів	до 5 балів
4.2. Комплекс задач, їх постановка, інформаційне забезпечення, алгоритми рішень	до 5 балів
4.3. Використання нестандартного програмного забезпечення	до 10 балів
5. Рівень реальності розробок і пропозицій (обґрунтування рекомендацій, розрахунок економічного ефекту від впровадження запропонованих рекомендацій)	до 40 балів
Разом (максимальна кількість):	100 балів